

๑. **ชื่อนวัตกรรม** นวัตกรรมจัดการการเรียนรู้โดยใช้สมุดเล่มเล็กเพื่อพัฒนาการอ่าน การเขียน การใช้ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแล้ง

๒. **ผู้จัดทำ** นางสาวฉันทย์ชนก สุธรรมวิจิตร

๓. **ระยะเวลาในการดำเนินการพัฒนานวัตกรรม** ๒ ธันวาคม ๒๕๖๗ – ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘

๔. **ที่มาและความสำคัญ**

ภาษาไทยเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำรงชีวิต การอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาที่ถูกต้องไม่เพียงแต่เป็นเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเท่านั้น หากยังเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงสาระความรู้ในกลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ อีกด้วย อย่างไรก็ตาม จากการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองแล้ง พบว่า นักเรียนจำนวนมากยังขาดความสามารถในการอ่านคล่อง เขียนถูกต้อง และสื่อสารความคิดของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านทักษะการใช้ภาษา เช่น การเรียงลำดับประโยค การใช้คำประเภทต่าง ๆ และการเขียนเรื่องราวจากความคิดของตนเองอย่างเป็นระบบ สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการออกแบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสนุกกับกระบวนการเรียนรู้

นวัตกรรมสมุดเล่มเล็กจึงถูกพัฒนาขึ้นในฐานะเครื่องมือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน โดยใช้รูปแบบของสมุดที่นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดทำด้วยตนเอง ทั้งการเขียน อ่าน สรุป วาดภาพ และตกแต่ง สมุดเล่มเล็กนี้ประกอบด้วย ๒ ส่วนสำคัญ ได้แก่ (๑) เนื้อหาเกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทย โดยเฉพาะคำ ๗ ชนิด ได้แก่ คำนาม สรรพนาม กริยา วิเศษณ์ บุพบท สันธาน และอุทาน ซึ่งออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สังเกต เรียนรู้ และฝึกใช้ในสถานการณ์จริง และ (๒) นิทานอีสป ซึ่งเป็นวรรณกรรมสั้นที่มีสาระสอนใจ เข้าใจง่าย เหมาะกับเด็กนักเรียนประถม โดยครูจะให้ผู้เรียนฝึกอ่านอย่างเข้าใจ พร้อมทั้งวาดภาพประกอบและเขียนสรุปข้อคิดจากเรื่องราวในรูปแบบของตนเอง

จุดเด่นของนวัตกรรมนี้คือการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ทางภาษา การพัฒนาทักษะการคิด และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน นักเรียนจะได้ฝึกการใช้ภาษาในบริบทที่หลากหลาย ฝึกเรียบเรียงความคิด ถ่ายทอดเป็นข้อความของตนเอง ตลอดจนออกแบบภาพประกอบเพื่อสื่อความหมายจากมุมมองของผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารทั้งด้านการเขียนและการแสดงออกอย่างมีจินตนาการ ส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน และเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาไทยมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นเครื่องมือประเมินพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างชัดเจนจากรูปธรรมที่ปรากฏในเล่มสมุด

จากผลการจัดกิจกรรมและการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ พบว่าสมุดเล่มเล็กช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในโครงสร้างของภาษาไทยได้ดีขึ้น มีพัฒนาการด้านการอ่าน การเขียน และการใช้คำอย่างเหมาะสมตามระดับชั้น สามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง ผ่านการเขียนและการออกแบบในรูปแบบที่ตนถนัด เป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้วยวิธีที่เป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ที่

ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนประถมศึกษาที่กำลังอยู่ในช่วงพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านภาษาอย่างเข้มข้น นวัตกรรมนี้จึงมีคุณค่าทั้งในมิติของการพัฒนาทักษะภาษา และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างแท้จริง

๕. วัตถุประสงค์

๕.๑ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแล้ง ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมุดเล่มเล็กเป็นเครื่องมือ

๕.๒ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออกทางความคิดของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้ได้ออกแบบ วาดภาพประกอบ และตกแต่งสมุดเล่มเล็กในรูปแบบของตนเอง

๕.๓ เพื่อยกระดับแรงจูงใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมสมุดเล่มเล็กที่น่าสนใจและมีส่วนร่วมกับผู้เรียนในทุกขั้นตอน ส่งผลให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกและมีความหมาย

๖. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแล้ง

เป้าหมายเชิงปริมาณ

- นักเรียน โรงเรียนบ้านหนองแล้ง จำนวน ๕๑ คน เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมุดเล่มเล็กครบทุกระดับชั้น
- นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ มีคะแนนพัฒนาการด้านการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาไทย จากแบบวัดผลก่อนเรียน-หลังเรียน สูงขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๒๐
- นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ส่งชิ้นงานสมุดเล่มเล็กที่สมบูรณ์ ภายในระยะเวลาที่กำหนด และได้รับการประเมินผ่านเกณฑ์ตามรูบริกที่กำหนด

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- นักเรียนมีพัฒนาการในการใช้ภาษาไทยได้อย่างเหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการอ่านคล่อง เขียนถูกต้อง ใช้คำได้อย่างเหมาะสม และสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองอย่างมีเหตุผล
- นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอผลงานผ่านสมุดเล่มเล็ก โดยสามารถวาดภาพประกอบ ตกแต่ง และออกแบบเนื้อหาภายในเล่มด้วยตนเองอย่างอิสระและมีเอกลักษณ์
- นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาไทย มีความสุข สนุก และภาคภูมิใจในผลงานของตนเองจากกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๗. เครื่องมือที่ใช้

ขั้นตอน	รายละเอียด	เครื่องมือ / สื่อที่ใช้
Plan (วางแผน)	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาระดับความสามารถด้านภาษาไทยของนักเรียน - วางแผนโครงสร้างสมุดเล่มเล็กที่เหมาะสมกับช่วงชั้น - กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการเขียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบทดสอบวัดทักษะภาษาไทยเบื้องต้น - แผนการจัดกิจกรรมเขียนสมุดเล่มเล็ก - ตัวอย่างสมุดเล่มเล็ก/ต้นฉบับจากนักเรียนรุ่นก่อน - แบบฟอร์มวางโครงเรื่อง (Story Planning Template)
Do (ลงมือทำ)	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนสร้างสมุดเล่มเล็กจากเนื้อหาที่ตนสนใจ - ฝึกการร่าง แก้วไข และจัดหน้าสำหรับนำเสนอ - ครูใช้คำถามกระตุ้นให้คิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยงประสบการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - กระดาษ A๔/กระดาษรีไซเคิล/กระดาษสี - ดินสอ ปากกา สีเทียน สติกเกอร์ - ใบงานฝึกการร่างเรื่องย่อ การสร้างพล็อต และบทสนทนา - ตัวอย่างหนังสือเล่มเล็กประกอบการเรียน
Check (ตรวจสอบ)	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินสมุดเล่มเล็กของนักเรียนในด้านภาษา เนื้อหา ความคิดสร้างสรรค์ - สังเกตพฤติกรรมการเขียน การวางแผน และการปรับปรุงผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - rubric ประเมินสมุดเล่มเล็ก (ด้านเนื้อหา/ภาษา/ความคิดสร้างสรรค์) - แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างกิจกรรม - แบบประเมินตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่ม - แบบบันทึกการเขียนรายวัน
Act (ปรับปรุง)	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนและครูร่วมสะท้อนผลกิจกรรม เพื่อปรับปรุงผลงาน - ครูใช้ข้อมูลจากการประเมินในการพัฒนา กิจกรรมการเขียนรุ่นถัดไป - พัฒนาแนวทางการใช้สมุดเล่มเล็กให้สอดคล้องกับสาระวิชาอื่น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสะท้อนผลการเรียนรู้รายบุคคล - แบบเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสื่อ/สมุดเล่มเล็ก - แผนการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุง - เอกสารสรุปผลการแลกเปลี่ยนใน PLC

๘. กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

การพัฒนานวัตกรรม “การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมุดเล่มเล็ก” ดำเนินขึ้นภายใต้หลักการ พัฒนาการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการอ่าน การเขียน การใช้ภาษาไทย และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองแล้ง ซึ่งครูผู้พัฒนาได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑. ศึกษาสภาพปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการ

ครูผู้สอนภาษาไทยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาในชั้นเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ การตรวจผลงานเขียน และการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีปัญหาในการอ่านออกเสียง ไม่ชัดเจน สะกดคำผิดบ่อย และไม่สามารถสื่อสารความคิดผ่านการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังขาดแรงจูงใจในการเรียนภาษาไทย และไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนโดยใช้แบบสอบถามและการพูดคุยรายกลุ่ม เพื่อนำข้อมูลมาสู่การออกแบบนวัตกรรม

๒. ออกแบบรูปแบบสมุดเล่มเล็ก และสร้างสื่อประกอบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ครูได้วางแผนออกแบบสมุดเล่มเล็ก ซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น ใช้งานได้กับทุกช่วงชั้น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน โดยเนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย

- (๑) สารเกี่ยวกับ หลักการใช้ภาษาไทย โดยเฉพาะคำ ๗ ชนิด พร้อมแบบฝึกหัดฝังในเนื้อหา
- (๒) กิจกรรมอ่านนิทานอีสป พร้อมให้ผู้เรียน วาดภาพประกอบ เขียนข้อคิด และตกแต่งตามจินตนาการ
- (๓) ช่องให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดเห็น ความรู้สึก หรือบันทึกความเข้าใจในแบบของตนเอง เพื่อส่งเสริมการเขียนและความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ

๓. ทดลองใช้และปรับปรุงนวัตกรรม

ครูนำสมุดเล่มเล็กที่ออกแบบไปทดลองใช้ในชั้นเรียนกับนักเรียนระดับประถมศึกษาในหลายช่วงชั้น เริ่มจากการอธิบายวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ให้นักเรียนเรียนรู้คำประเภทต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมเขียนในสมุด และฝึกอ่านนิทานอีสปโดยมีภาพประกอบเพื่อเสริมความเข้าใจ จากนั้นนักเรียนได้วาดภาพตามเนื้อเรื่อง และเขียนแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ในระหว่างการใช้ครูได้ติดตามผลผ่านการสังเกตแบบมีระบบ ประเมินชิ้นงานของนักเรียน รวมถึงเก็บแบบสะท้อนคิด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงรูปแบบของสมุดเล่มเล็กให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๔. ขยายผลการใช้และสรุปผลการพัฒนา

หลังจากปรับปรุงสมุดเล่มเล็กให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนแต่ละระดับ ครูได้นำรูปแบบที่ได้ไปใช้ต่อกับนักเรียนชั้นอื่น และใช้ควบคู่กับการสอนปกติ โดยจัดให้มีกิจกรรมการนำเสนอผลงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน และการสะท้อนคิดจากนักเรียน ครูและผู้บริหาร ผลที่ได้จากการใช้เครื่องมือดังกล่าวคือ นักเรียนมีพัฒนาการด้านภาษาไทยที่ชัดเจน โดยเฉพาะการใช้คำได้

ถูกต้องมากขึ้น การเรียบเรียงประโยคดีขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ในการเขียน และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้สมุดเล่มเล็กยังสามารถใช้เป็นแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ของนักเรียนได้อีกด้วย

๙. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมุดเล่มเล็กเพื่อส่งเสริมการอ่าน การเขียน การใช้ภาษาไทย และการคิดอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา มีพื้นฐานจากแนวคิดทางการเรียนรู้และทฤษฎีทางการศึกษาหลายประการ ซึ่งสามารถอธิบายและรองรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา (Cognitive Development Theory) – Jean Piaget

ทฤษฎีของเพียเจต์อธิบายว่า เด็กในระดับประถมศึกษาอยู่ในช่วงพัฒนาการทางสติปัญญา ระยะปฏิบัติการทางรูปธรรม (Concrete Operational Stage) ซึ่งเด็กจะสามารถคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งที่จับต้องได้ เข้าใจข้อมูลเชิงตรรกะจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมและมีบริบทจริง การเรียนรู้ผ่านสมุดเล่มเล็กที่มีการอ่านเรื่องสั้น การวาดภาพประกอบ และการเขียนตอบคำถาม จึงช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน โดยเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับประสบการณ์ตรงผ่านการแสดงออกเชิงรูปธรรมในสมุดเล่มเล็กของตนเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้สร้างสรรค์ด้วยตนเอง (Constructivist Learning Theory) – Jerome Bruner / Lev Vygotsky

แนวคิดของบรุนเนอร์และไวทสกี้เสนอว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ โดยเฉพาะการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น (Social Constructivism) สมุดเล่มเล็กเป็นเครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบนี้อย่างยิ่ง เพราะนักเรียนได้เขียน ออกแบบ เล่าเรื่อง ตอบคำถาม และสะท้อนความคิดจากตนเอง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) มากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาส “สร้าง” ความรู้ใหม่ที่มีความหมายต่อชีวิตตนเองอย่างแท้จริง

ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences Theory) – Howard Gardner

การจัดการเรียนรู้ผ่านสมุดเล่มเล็กยังสอดคล้องกับแนวคิดของการ์ดเนอร์ที่ว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดและศักยภาพที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา มิติสัมพันธ์ ความคิดสร้างสรรค์ หรือการเคลื่อนไหว สมุดเล่มเล็กเป็นสื่อเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้พหุปัญญาของตนเอง เช่น นักเรียนที่ถนัดด้านภาษาจะเขียนได้ดี นักเรียนที่ถนัดศิลปะสามารถวาดภาพประกอบได้สวยงาม หรือบางคนอาจโดดเด่นด้านจินตนาการและสามารถเล่าเรื่องได้น่าสนใจ เป็นการส่งเสริมศักยภาพอย่างรอบด้าน

ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Theory) – Guilford และ Torrance

สมุดเล่มเล็กในฐานะพื้นที่การเขียนที่เปิดกว้างช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านการเขียน การวาดภาพ และการตกแต่ง ซึ่งสะท้อนถึงทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ที่เน้นองค์ประกอบของความคิดที่หลากหลาย (fluency) ความยืดหยุ่น (flexibility) ความคิดริเริ่มใหม่ (originality) และรายละเอียด (elaboration) นักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ผ่านการออกแบบเล่มงานของตนเองอย่างมีอิสระ ซึ่งเป็นกระบวนการฝึกคิดในเชิงลึกและฝึกการสื่อสารอย่างไม่จำกัดกรอบ

แนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) และการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

นวัตกรรมสมุดเล่มเล็กสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่ให้นักเรียนเป็น “เจ้าของการเรียนรู้” โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบกิจกรรม และนักเรียนมีบทบาทในการคิด เขียน วาด และสะท้อนความคิดของตนเองอย่างอิสระ ซึ่งช่วยกระตุ้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสร้างสรรค์ เนื้อหา และความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง อันเป็นหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

๑๐. กระบวนการนำนวัตกรรมไปใช้

นวัตกรรม “การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมุดเล่มเล็ก” ถูกนำไปใช้ในการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองแล้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยอย่างรอบด้าน และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน การดำเนินการใช้จริงมีลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑. การเตรียมความพร้อม

- ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาของนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น
- ออกแบบรูปแบบของสมุดเล่มเล็กให้เหมาะสมกับช่วงชั้น โดยมีทั้งเนื้อหาและกิจกรรมในเล่ม
- เตรียมอุปกรณ์ เช่น สี ปากกา ดินสอ สติกเกอร์ และสื่อเสริม เช่น นิทานอีสปฉบับย่อ
- วางแผนการสอนควบคู่กับกิจกรรมในเล่มให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาหลักสูตร

๒. การสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียน

- ครูอธิบายวัตถุประสงค์ของการใช้สมุดเล่มเล็กให้นักเรียนทราบอย่างชัดเจน
- นำเสนอรูปแบบสมุดเล่มเล็กที่จัดทำขึ้น และอธิบายวิธีการกรอกข้อมูลในแต่ละหน้า
- แสดงตัวอย่างผลงานหรือสมุดจากรุ่นพี่ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
- เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหรือแสดงความคิดเห็นก่อนเริ่มต้นกิจกรรม

๓. การดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน

- ให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหา เช่น คำ ๗ ชนิด ผ่านใบงานในเล่ม
- นักเรียนอ่านนิทานอีสปที่กำหนด และตอบคำถามในสมุดเล่มเล็ก
- ให้นักเรียนเขียนสรุปเรื่องราว และวาดภาพประกอบจากจินตนาการ
- นักเรียนตกแต่งสมุดในรูปแบบของตนเองตามความคิดสร้างสรรค์

๔. การติดตามและประเมินผล

- ครูสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมและความตั้งใจของนักเรียนขณะทำกิจกรรม
- ใช้แบบประเมินการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ประเมินชิ้นงานในสมุดเล่มเล็กด้วยรูบริก (Rubric) และแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์
- ให้นักเรียนเขียนแบบสะท้อนคิดท้ายกิจกรรม เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและความรู้สึกที่เกิดขึ้น

๕. การจัดแสดงผลงานและสะท้อนผล

- นักเรียนแต่ละคนหรือตามกลุ่มนำเสนอผลงานของตนเองต่อเพื่อน ๆ ในห้องเรียน
- จัดกิจกรรม “นิทรรศการเล่มเล็ก” เพื่อแสดงผลงานนักเรียนอย่างเปิดเผยและภาคภูมิใจ
- ครูเก็บรวบรวมข้อเสนอแนะจากนักเรียนเพื่อปรับปรุงในรอบถัดไป
- ใช้เวที PLC ของครูในโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนานวัตกรรมร่วมกัน

๑๑. ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย

ความรู้

- นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทยมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องคำ ๗ ชนิด ได้แก่ คำนาม สรรพนาม กริยา วิเศษณ์ บุพบท สันธาน และอุทาน
- นักเรียนสามารถอ่านและสรุปใจความจากนิทานอีสปได้อย่างถูกต้อง
- มีพัฒนาการด้านคำศัพท์ การเรียบเรียงประโยค และการเขียนเรื่องราวที่สมบูรณ์ตามลำดับเหตุการณ์

ทักษะ

- นักเรียนมีทักษะในการอ่านออกเสียงอย่างคล่องแคล่วและมีจังหวะที่เหมาะสม
- สามารถเขียนสื่อความหมายได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย
- นักเรียนสามารถเชื่อมโยงการใช้ภาษากับภาพประกอบและการออกแบบเล่มงานได้อย่างสร้างสรรค์
- มีทักษะการสะท้อนคิด และการเขียนความคิดเห็นส่วนตัวต่อเรื่องที่ได้ศึกษา

คุณลักษณะ

- นักเรียนมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบในงานของตนเอง
- มีความภาคภูมิใจในผลงาน และกล้าแสดงออกทางความคิด
- มีระเบียบวินัยในการทำงานต่อเนื่อง และใส่ใจรายละเอียดของสมุดเล่มเล็ก

เจตคติ

- นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาไทยมากขึ้น รู้สึกว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง
- มีความสุขและสนุกกับการเรียนภาษาไทย โดยเฉพาะเมื่อได้สร้างสรรค์เล่มของตนเอง
- นักเรียนรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเมื่อผลงานได้รับการชื่นชม และมีโอกาสแสดงออก

สมรรถนะ

- มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเขียนสื่อความอย่างมีเหตุผล
- สามารถสื่อสารด้วยการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและเหมาะสม
- มีความคิดสร้างสรรค์ในการตกแต่งสมุดเล่มเล็กและการออกแบบการนำเสนอ
- พัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสะท้อนผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๒. บทเรียนที่ได้รับ

- นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อใช้กิจกรรมที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ตรงของตนเอง สมุดเล่มเล็กที่ให้นักเรียนได้เป็นเจ้าของเนื้อหาและลงมือทำด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น สนใจเรียน และจดจำเนื้อหาได้ดีกว่าการเรียนในลักษณะเดิม

- สมุดเล่มเล็กช่วยพัฒนาทักษะภาษาไทยอย่างรอบด้าน ทั้งด้านการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษา นักเรียนสามารถอ่านจับใจความได้แม่นยำมากขึ้น ใช้คำได้เหมาะสม เขียนเรียงความหรือข้อความสื่อสารได้อย่างมีโครงสร้างและชัดเจน

- ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนจากการวาดภาพประกอบ ตกแต่งสมุด และเขียนเนื้อหาในแบบของตนเอง นักเรียนรู้สึกสนุก ภาคภูมิใจในผลงาน และกล้าแสดงออกทางความคิดมากขึ้น

- ครูได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ การใช้สมุดเล่มเล็กทำให้ครูสามารถสังเกตพัฒนาการของนักเรียนได้แบบรายบุคคล และสามารถให้คำแนะนำต่อยอดได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละคน

๑๓. เงื่อนไขความสำเร็จ

๑. ครูผู้สอนมีความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมุดเล่มเล็ก

ความสำเร็จของนวัตกรรมเริ่มต้นจากความเข้าใจของครูผู้สอนในเรื่องบทบาทใหม่ของตนเอง ซึ่งต้องเปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ “ผู้ออกแบบการเรียนรู้” ที่สามารถสร้างสถานการณ์และสื่อ

การสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน สมุดเล่มเล็กไม่ใช่เพียงสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป แต่เป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ ครูจึงต้องเข้าใจทั้งเป้าหมายของกิจกรรม วิธีการนำเสนอ และการดูแลนักเรียนระหว่างการทำงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างรอบด้านและรู้สึกปลอดภัยที่จะคิดและเขียนในแบบของตนเอง

๒. โครงสร้างของสมุดเล่มเล็กต้องสอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน

สมุดเล่มเล็กจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสม โดยมีลำดับเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่เด็กเข้าถึงได้ และมีกิจกรรมที่ค่อย ๆ พัฒนาไปตามลำดับความยาก เช่น เริ่มจากการอ่านคำศัพท์ อ่านนิทานย่อ เขียนใจความสำคัญ ไปจนถึงการเขียนความคิดเห็นและการวาดภาพประกอบ ความยืดหยุ่นของสมุดเล่มเล็กควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าจะมีความรู้พื้นฐานมากหรือน้อย ได้แสดงความสามารถของตนเอง โดยไม่รู้สึกว่าตน “ด้อยกว่า” ผู้เรียนคนอื่น

๓. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต้องเอื้อต่อการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

บรรยากาศในชั้นเรียนมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของนวัตกรรม หากครูสามารถสร้างห้องเรียนที่อบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่ากลัว และไม่ตัดสินผู้เรียนมากเกินไป นักเรียนจะกล้าแสดงออกทางภาษาและความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ กิจกรรมการใช้สมุดเล่มเล็กจึงต้องดำเนินไปท่ามกลางความเข้าใจและการให้กำลังใจจากครู มีคำพูดส่งเสริมที่เป็นบวก มีพื้นที่แสดงผลงาน และเปิดโอกาสให้เด็กได้เห็นผลงานของเพื่อน ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๔. มีระบบประเมินผลที่หลากหลายและต่อเนื่อง

การประเมินผลของนวัตกรรมนี้ไม่สามารถวัดได้ด้วยคะแนนเพียงอย่างเดียว แต่ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรมในระหว่างทำงาน การตรวจสมุดเล่มเล็กเป็นรายบุคคล การใช้แบบประเมินทักษะการเขียน การคิดวิเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนความรู้สึกรู้สึกต่อผลงานของตนเองอย่างอิสระ การประเมินอย่างต่อเนื่องเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ครูเห็นพัฒนาการของนักเรียน แต่ยังช่วยให้สามารถปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้อย่างยืดหยุ่น

๕. ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและความร่วมมือของครูในระดับชั้นเดียวกัน

การที่นวัตกรรมจะประสบผลสำเร็จและดำเนินไปอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นในด้านนโยบาย เวลา งบประมาณ หรือเวทีแสดงผลงาน เช่น การจัดนิทรรศการผลงานของนักเรียน ขณะเดียวกัน ครูในระดับชั้นเดียวกัน หรือกลุ่มสาระเดียวกัน ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการ PLC เพื่อปรับปรุงแบบเล่ม กิจกรรม และแนวทางการประเมินให้สอดคล้องกับบริบทจริงของห้องเรียน การมีทีมที่ร่วมมือกันจะช่วยให้การพัฒนานวัตกรรมดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์กับนักเรียนอย่างแท้จริง

ภาคผนวก

